

Informacija apie kelių eismo saugą

Airijoje eismas vyksta KAIRIAJA KELIO PUSE

Prieš pradėdami vairuoti transporto priemonę Airijoje, privalote užtikrinti, kad ji apdrausta, mokesčiai sumokėti, patikrinimai – NCT (*National Car Test*) ar DOE (*Department of Environment*) – atlikti ir visi informaciniai diskai išstatyti priekiniame stikle, kaip to reikalauja įstatymai. Taip pat jūs privalote turėti vairuotojo pažymėjimą vairuojamos transporto priemonės kategorijai.

Nuo 2011 m. balandžio 4 d. vairuotojai – mokiniai, jei mokosi vairuoti automobilį, privalo išeiti 12 valandų trukmės instruktažą su patyrusiu vairavimo instruktoriumi; nuo 2010 m. gruodžio 6 d., jei mokosi vairuoti motociklą – 16 valandų trukmės instruktažą. Kol esate mokinys, neturite teisės važiuoti greitkeliais, privalote išstatyti „L“ iškabas ir jus turi lydėti ne mažiau kaip 2 metų patirtį nuo vairavimo testo išlaikymo turintis vairuotojas.

Greičio viršijimas Airijoje yra svarbiausias lemiantis veiksnys susidūrimams, kurių metu būna sužeistųjų ar žuvusių.

Greičio limitai Airijoje (kilometrais per valandą) yra:

30 km/h	Pažeidžiamų eismo dalyvių (pėstieji, dviratininkai ir motociklininkai) zonos
50 km/h	Apstatytos miesto teritorijos
60 km/h	Pagrindiniai privažiavimai ar maršrutai miestuose ir miesteliuose
80 km/h	Vietinės reikšmės ar regioniniai keliai
100 km/h	Šalies pagrindiniai keliai (ne greitkeliai)
120 km/h	Greitkeliai

Greičio limitas yra maksimalus leistinas greitis, kuriuo neprivalote važiuoti, bet teisiškai turite teisę jo laikytis kelyje, kai eismo sąlygos geros. Vairuodami turite įvertinti kelio ir oro sąlygas, eismo intensyvumą ir pavojų tikimybę.

Važiuodami lėčiau galite išsaugoti gyvybes

Niekada nevairuokite išgėrę alkoholio

Alkoholio poveikis vairavimui

Alkoholis sutrumpina vertinimo, regėjimo, koordinacijos ir reakcijos laiką. Alkoholio vartojimas gali tapti rimtų vairavimo klaidų priežastimi; pavyzdžiui, jūs galite:

Važiuoti per greitai ar per lėtai.
Važiuoti neteisingoje eismo juostoje ar per žymėjimo juostas.
Ignoruoti sustojimo ženklus ar raudonas šviesas.
Netinkamai lenkti.

Istatymas

Airijoje didžiausias leistinas alkoholio lygis kraujyje vairuotojams yra 80 mg / 100 ml kraujo.

Draudžiama vairuoti, bandyti vairuoti ar būti atsakingam už transporto priemonę Airijoje, jei negalite tinkamai kontroliuoti transporto priemonės dėl alkoholio ar narkotikų vartojimo.

Atminkite, kiekvienam alkoholio vienetui pasišalinti iš vidutinio asmens organizmo užtrunka 1 val.; 1 vienetas – pusė bokalo alaus, stikluokas stipraus alkoholinio gėrimo ar nedidelė taurė vyno.

Garda Síochána (Airijos policija) vykdo atsitiktinius vairuotojų kvėpavimo testus įvairiu paros metu – jūs esate išpėtas apie tai!

Visada užsisekite saugos diržus

Pagal įstatymą, visi asmenys, esantys transporto priemonėje, privalo užsisėgti saugos diržus. Vairuotojas privalo užtikrinti, kad jaunesni kaip 17 m. amžiaus asmenys užsisėgtų saugos diržą.

Vaikai turi būti vežami tinkamose vaikiškose kėdutėse.

Saugos diržai išsaugo gyvybes

Nuovargis

Manoma, kad nuovargis yra 1 iš 5 mirtino susidūrimo Airijoje priežasčių.

Neignoraukite nuovargio.

Jei jaučiatės pavargęs, sustokite ir padarykite pertrauką; 15–20 min. snūstelėjimas gali padėti.

Jei planuojate ilgą kelionę, gerai išsimiegokite prieš ją pradėdami.

Venkite alkoholio ar vaistų, kurie gali sukelti mieguistumą.

Apsvarstykite, ar galite pasidalinti vairavimu su kitu asmeniu.

Mobilieji telefonai

Draudžiama rankoje laikyti mobilųjį telefoną vairavimo metu.

Būkite atidūs, kai vairavimo metu naudojate kitus elektroninius prietaisus; bet koks dėmesio atitraukimas nuo kelio gali būti pavojingas.

An Garda Síochána
www.garda.ie

An Garda Síochána

Office of the Minister for Integration
Oifig an Aire Lángháiríochta

Informacija apie kelių eismo saugą

Jūsų transporto priemonė

Reguliariai:

Patikrinkite oro slėgį ir protektoriaus gylį padangose.

Patikrinkite tepalų, vandens ir kitų skysčių lygius.

Patikrinkite, ar nėra įpjovimų ar pažeidimų.

Patikrinkite visas lempas ir indikatorius.

Laikykite priekinį stiklą švarų. Ant jo neturi būti jokių objektų, kurie galėtų užstoti jums vaizdą.

Papildykite priekinio stiklo valiklį.

Patikrinkite ir įsitikinkite, kad garso signalas veikia.

Rekomenduojamais periodais patikrinkite savo transporto priemonės techninę būklę.

Oras

Kai matomumas prastas, įjunkite artimąsias šviesas, kad matytumėte ir būtumėte matomi.

Pablogėjus oro sąlygoms, sumažinkite greitį.

Priešrūkinius žibintus naudokite tik tada, kai pakyla rūkas ar sninga; nepamirškite jų išjungti, kai oro sąlygos pagerėja.

Kai keliai snieguoti ar aptraukti ledu arba stipriai lyja, nepamiršite sumažinti greitį ir padidinti atstumą iki priešais jus esančios transporto priemonės, kad turėtumėte daugiau laiko stabdymui.

Nuobaudos

Jei vairuotojas sukaupia 12 nuobaudos taškų per 3 metų laikotarpį, jis automatiškai praranda savo vairuotojo pažymėjimą 6 mėnesiams. Nuobaudos taškai gali būti skiriami už įvairius pažeidimus, įskaitant šiuos: greičio viršijimas, saugos diržo neužsisegimas, nerūpestingas vairavimas, raudonų šviesų pažeidimas, sustojimo / pirmenybės teikimo ženklų nesilaikymas. Pilną sąrašą galite rasti www.penaltypoints.ie.

Pažeidžiami kelių eismo dalyviai

Pėstieji

Dėvėkite ryškių spalvų drabužius, kai einate tamsiu paros metu; taip pat galite nešti žibintuvą.

Kelią pereikite tik per pėsčiųjų perėjas, kai tai įmanoma.

Kai nėra pėsčiųjų tako, eikite priešais eismą (dešinėje pusėje).

Neikite per kelią, kai šalia yra sunkiasvorė krovininė transporto priemonė.

Nestovėkite šalia pėsčiųjų tako krašto, kai sunkiasvorė krovininė transporto priemonė daro posūkį.

Prieš pereidami kelią, sustokite, apsidairykite ir įsiklausykite.

Dviratininkai

Matykite ir būkite matomi. Dėvėkite ryškių spalvų drabužius ir (arba) fluorescentinę liemenę, diržą ar striukę.

Visada užsidėkite šalną.

Tamsiu paros metu priekyje privalote turėti šviečiantį baltos šviesos žibintą, o užpakalyje – raudonos šviesos žibintą. Taip pat privalote įtaisyti užpakalinį raudoną reflektorių.

Niekada nevažiuokite dviračiu šalia sunkiasvorės krovininės transporto priemonės, o ypač artėdami prie sankryžos.

Laikykitės kelių eismo taisyklių, o ypač raudonų šviesoforų ir sustojimo ženklų.

Jei kelyje yra dviračių juosta, privalote važiuoti ja.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai

Motociklai sudaro apie 1,5 % visų transporto priemonių Airijoje, bet yra susiję su 12 % nelaimingų atsitikimų.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai PRIVALO užsidėti patvirtintą šalną.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai turėtų pasirūpinti savo matomumu (dėvėti ryškių spalvų šviesą atspindinčius ar gero matomumo drabužius ir važiuodami įsijungti priešakines šviesas) bet kuriuo metu.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai turėtų dėvėti apsauginius drabužius dėl savo saugumo.

Motociklininkai turėtų suprasti, kad yra lengvai pažeidžiami ir važiuoti atitinkamai.

Motociklininkai turėtų reguliariai tikrinti savo motociklus, o ypač stabdžius, padangas (protektoriaus gylį ir slėgį), šviesas, garso signalą.

An Garda Síochána
www.garda.ie

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Asmeninis saugumas

„Streetwise“

Išmokite elgtis ir orientuotis gatvėje – tapkite „Streetwise“

Nusikaltimą gali patirti bet kas, bet kuriuo metu ir bet kur. Nusikaltėliai galvoja, kad jie nebus sugauti, o aukos mano, kad tai atsitiks ne jiems! Tikrovėje yra visai kitaip. Kiekvienam nusikaltimui visada atsiranda auka. **Ne kiekvienas nusikaltėlis bus sugautas, tačiau kiekviena auka nukentės.** Šios informacinės brošiūros tikslas – sumažinti jums pavojų susižeisti ir (arba) patirti nuostolių dėl nusikaltimų viešosiose vietose. Išgyvenimų ar nuostolių dydis priklausys nuo trijų svarbiausių veiksnių:

- jūsų pažeidžiamumo;
- jūsų aplinkos;
- jūsų asmeninio elgesio.

Jūsų pažeidžiamumas

Į savo asmeninį potencialą tapti nusikaltimo auka reikia žiūrėti iš nusikaltėlio perspektyvos. Jie spręs arba vertins jūsų pažeidžiamumą įvairiais būdais ir kai kurie veiksniai nulems kitus, priklausomai nuo sumanyto nusikaltimo pobūdžio.

Jei jūs esate:

- vyresnio amžiaus, labai jaunas ar asmuo su negalia;
- vyras ar moteris;
- vienas, o ne grupėje;
- vietinis ar atvykėlis;
- pasitikintis ir atkaklus ar švelnus ir nuolankaus būdo,

tada vienas ar keli aukščiau pateikti veiksniai gali padidinti ar sumažinti galimybę būti persekiojamu. Kai kurie veiksniai nepriklauso nuo jūsų, kitus galite valdyti. Svarbu atsiminti, kad kiekvienas iš jų gali įtakoti jūsų pavojaus kategoriją.

Jūsų aplinka

Kai kuriose vietose nusikalstamumas didesnis nei kitose. Judrios pagrindinės gatvės su prekybos centrais ir dideliu kiekiu žmonių visada pritrauks vagis. Taip pat ramios ir prastai apšviestos gatvės, požeminės perėjos ir skersgatviai gali būti idealios vietos užpuolikams ir plėšikams.

Dauguma naktinių atsitiktinių užpuolimų ar smurtinių nusikaltimų įvyksta nuspėjamose vietose, pvz., eilėse, prie alkoholinių gėrimų parduotuvių, greito maisto restoranų ir naktinių klubų.

Jūs turėtumėte visada instinktyviai pasiruošti aplinkai, kurioje planuojate lankytis, užduodami sau kelis pagrindinius klausimus:

- ar žinau, kaip ten nuvykti?
- ar man reikės keliauti pro problematiškas vietas ir ar galiu jų išvengti?
- ar man reikės vykti namo vienam; ar man reikės vykti dieną, ar naktį?
- koks mano keliavimo būdas ir kiek užtruks kelionė?
- jei važiuosiu nuosavu automobiliu, kur galėsiu jį saugiai pastatyti ir ką darysiu nenumatytais atvejais, jei automobilis suges?
- ar žinau ką nors apie vietą, kurioje lankysiuosi? Ar ji saugi ir tinkamai administruojama?

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAIS, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

- ar pranešiau kam nors, kur vykstu ir kada planuoju grįžti?
- ar mano išvaizda arba apranga tinkama ir ar reikia nešioti brangius juvelyrinius dirbinius arba neštis kreditines ar lazerines pinigų korteles?
- kokius dar daiktus turiu, kurie gali pritraukti vagis; ar man tikrai juos reikia neštis?

Jūsų asmeninis elgesys

Tai, ką **mes galime kontroliuoti** viešoje vietoje, yra **mūsų asmeninis elgesys**. Kai kurie žmonės iš prigimties yra konfrontuojantys ir agresyvūs, o kiti gali išlikti ramūs ir susivaldantys net labiausiai provokuojančiose situacijose. Gebėjimas numatyti potencialius nemalonumus ir sumažinti arba išsklaidyti juos gali priklausyti nuo jūsų asmenybės ir elgesio. Gebėjimas elgtis gatvėje – tai mokymasis, tačiau mes visi turime laikytis keleto pagrindinių principų, norėdami išvengti problemų ir jų sukėlėjų.

- Jei esate nusikaltimo ar smurto auka, nedelsiant praneškite apie tai gardai. Nebandykite patys imtis veiksmų prieš užpuolikus

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

- Būkite žinomų žmonių kompanijoje
- Alkoholio, narkotikų ar kitų toksiškų medžiagų naudojimas ne tik susilpnina jūsų pojūčius, tačiau taip pat padaro jus ypatingai patrauklius nusikaltėliams
- Venkite viešo savo turtą demonstravimo – laikykite paslėpę savo piniginę ar rankinę
- Jei pastebėsite nusikalstamą elgesį, nedelsdami palikite tą vietą ir paskambinkite gardai
- Jei pamatysite ar pajusite, kad jus baugina žmonių grupė, eikite saugiais aplinkkeliais, pereikite gatvę arba palaukite, kol atsiras kitų žmonių
- Būkite gerai apšviestose gatvėse ir eikite prieš eismą
- Niekada nesivelkite į kitų žmonių ginčus
- Niekada nereaguokite į replikas ar kandžias pastabas; jos skirtos įtraukti jus į konfliktą
- Žmonės, kurie sąmoningai susiduria ar atsitrenkia į jus, yra nusiteikę agresyviai; venkite akių kontakto ir nesivelkite į aiškinimąsi su jais nei žodžiais, nei fiziškai
- **Atminkite – jūs negalite pagrįstai išsiaiškinti su agresyviais ar girtais žmonėmis**
- Jaunos merginos turėtų vengti pagundos vienos eiti su nepažįstamais asmenimis, kad ir kokie švelnūs jie atrodytų

Naudingi kontaktai ir nuorodos
Gardos nacionalinis nusikaltimų prevencijos skyrius (angl. The Garda National Crime Prevention Unit),
 Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
 Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314
 El. paštas: crime_prevention@garda.ie

An Garda Síochána
www.garda.ie

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Asmeninis saugumas Smurtas šeimoje

Įvadas

Terminas „smurtas šeimoje“ nėra apibrėžtas įstatymuose, tačiau daugeliui žmonių sukelia baimę ir pasibjaurėjimą. Jis gali būti vertinamas kaip vieno partnerio fizinis, seksualinis, psichologinis, finansinis ar emocinis smurtavimas prieš kitą partnerį.

Heteroseksualiniuose santykiuose moterys sudaro didžiąją dalį smurto šeimoje aukų.

Heteroseksualiniuose santykiuose esantys vyrai bei santykiuose su tos paties lyties atstovais esantys vyrai ir moterys taip pat gali būti aukos. Vaikai taip pat gali tapti smurto šeimoje aukos.

Kitos galimos formos:

- smurtaujančio sutuoktinio, vaikų, giminaičių ar globėjų smurtas prieš vyresnio amžiaus žmones; ir
- globėjų, partnerių ar giminaičių smurtas prieš žmones su negalia.

Smurtas šeimoje apima lytį, amžių, klasę, rasę ir religinius įsitikinimus. Atminkite, kad nėra moters ar vyro „tipo“, kam gali tai nutikti ir nėra namų „tipo“, kuriuose tai įvyksta.

Ar prieš mane smurtaujama?

Smurtas šeimoje apima visokio pobūdžio artimuose santykiuose esančių žmonių fizinį, seksualinį, psichologinį, finansinį ir emocinį smurtą. Užduokite sau kelis toliau pateiktus klausimus, kurie nors nėra absoliutūs ar viską apimantys, tačiau privers pamąstyti ir padės įvertinti jūsų situaciją.

Ar jūsų partneris:

- stumdo, muša, kumščiuoja, suduoda antausį, spardo, ar
ar
kandžioja jus arba vaikus?
- grasina nuskriausti jus, vaikus ar jūsų gimines?
- grasina prieš jus panaudoti ginklą?
- grasina užmušti jus, jei paliksite?
- verčia turėti lytinių santykių prieš jūsų valią?
- lengvai supyksta, kai vartoja alkoholį ar narkotikus?
- žemina jus kitų akivaizdoje?
- sąmoningai ir (arba) piktavališkai naikina asmeninį turtą ar kitus daiktus, kurie jums kelia sentimentų?
- nuolat jus kaltina dėl neištikimybės?

- nuolat ir liguistai seka jūsų laiką ir buvimo vietas?
- nuolat jus kritikuoja ar žemina?
- neleidžia jums į darbą, išeiti iš namų ar susitikti su kitais žmonėmis?
- neleidžia jums bendrauti su šeima ir draugais?
- kontroliuoja visus finansus ir verčia jus smulkiai atsiskaičyti apie savo išlaidas?
- neleidžia naudotis pinigais net buitiniams reikalams?

Jei atsakėte „taip“ nors į **vieną** klausimą, gali būti, kad jūs patiriate smurtą šeimoje, todėl turėtumėte atidžiai permąstyti savo situaciją.

Smurto ciklas

Smurtas šeimoje paprastai vyksta tokiomis fazėmis:

- įtampos susidarymo fazė;
- smurto arba mušimo fazė; ir
- susitaikymo arba meilės fazė.

Svarbu atsiminti, kad, jei smurtas įvyko, jis ne tik tęsis, tačiau su laiku jo dažnumas ir sunkumas didės. Smurtui tęsiantis, trijų fazių ciklas tik blogėja. Įtampos susidarymo fazė būna trumpesnė ir intensyvesnė, smurto protrūkiai pasidaro dažnesni ir žiauresni, o susitaikymo laikotarpiai būna trumpesni ir mažiau pastebimi.

Ką galiu padaryti, kad būčiau saugus?

Pirmiausia atminkite, kad jūs neturite su tuo taikstyti.

Niekas neturi teisės užpulti kitą asmenį ir smurtauti!

Jei jūs esate smurto šeimoje auka, saugumas yra svarbiausia jums ir jūsų vaikams. Garda ir kitos atitinkamos organizacijos, pvz., pagalba moterims (*angl. Women's Aid*), AMEN ir kt. gali suteikti pagalbą (daugiau informacijos žr. naudingi kontaktai ir nuorodos kitoje lapo pusėje).

**NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAIS, KREIPKITĖS Į
vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ
arba
apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie**

Gardos pareiga yra suteikti jums apsaugą ir pilnai ištirti visus smurtavimo šeimoje incidentus, įskaitant iš trečiųjų šalių gautus smurto šeimoje pranešimus.

Jei jums gresia tiesioginis pavojus:

- **Skambinkite gardai tel.: 999 ar 112.** Jie suteiks jums apsaugą ir padės susisiekti su organizacijomis, kurios suteiks konsultacijas, patarimus ir prieglobstį. Jie taip pat gali pasiūlyti informaciją, susijusią su apsaugos ir (arba) draudimo įsakymų ir kt. gavimu.
- **Išeikite kaip galite greičiau arba pasikvieskite ką nors pas save,** jei tai padidins jūsų saugumą, arba eikite pas kaimynus, draugus, gimines ar į kitą saugią vietą.

Jie jums negresia tiesioginis pavojus, tačiau jums reikia pagalbos:

- Jūs žinoma galite paskambinti gardai; arba
- Paskambinkite vienai iš organizacijų, kuri gali jums patarti, suteikti konsultaciją ar prieglobstį (kai kurių organizacijų kontaktiniai duomenys yra pateikti šio leidinio pabaigoje, skyriuje „Naudingi kontaktai ir nuorodos“).

Medicininė priežiūra

Visada kreipkitės medicininės pagalbos, jei jus sužeidė ir paprašykite medicinos darbuotojų nufotografuoti jūsų sužeidimus. Jei įmanoma, išsaugokite užrašus apie jūsų užpuolimus; jie gali būti naudingi, jei nuspręsite imtis teisinių veiksmų.

Teisiniai klausimai

Galite gauti informaciją iš įvairių šaltinių, įskaitant gardą, nemokamos teisinės informacijos centrą (*angl. Free Legal Advice Centre – FLAC*) ir kitas paramos organizacijas. Teismai gali išduoti saugumo įsakymus, draudimo įsakymus, laikinuosius draudimo įsakymus ir apsaugos įsakymus. Jie aprašyti 1996 m. Smurto šeimoje dokumente. Informaciją apie šiuos įsakymus galite rasti FLAC interneto svetainėje.

Išankstinis planavimas – sudarykite saugumo planą

Jūs turėtumėte iš anksto suplanuoti ir sudaryti veiksmų planą, jei įvyktų kitas incidentas. Tai gali padėti jums jausti didesnę kontrolę ir paruošti jus veiksams, jei toks įvykis atsitiktų.

Į savo veiksmų planą galite įtraukti

- sudarykite žmonių sąrašą, kuriems galėtumėte paskambinti, jei įvyktų incidentas arba būtumėte pavojuje;
- nuspręskite, kur eitumėte, jei reikėtų palikti savo namus;
- laikykite atsarginius rūbus, tualetų reikmenis, pinigus ir asmeninius daiktus pas patikimą asmenį;
- žinokite, kur laikomi asmens ir kiti svarbūs dokumentai, jei skubiai jų prireiktų;
- perspėkite patikimus kaimynus, kad jie paskambintų gardai, jei išgirs bet kokius įtartinus garsus, sklindančius iš jūsų namų;
- treniruokitės evakuacijos veiksmus (su savo vaikais) ir kelionę į vietą, kurią pasirinkote kaip saugią vietą;
- sudarykite kitų parengiamųjų darbų, kuriuos norėtumėte apsvarstyti, sąrašą.

Kai nuspręsite išvykti trumpam ar ilgesniam laikotarpiui, pasiimkite su savimi kelis ar visus toliau išvardintus daiktus, jei galėsite tai padaryti saugiai. Jei ne, namo galėsite grįžti vėliau lydint gardos pareigūnams ir pasiimsite savo daiktus:

- * Pinigai
- * Kreditinės kortelės
- * Automobilio raktai
- * Pasas
- * Rūbai
- * Čekių knygelė
- * Paskirti vaistai
- * Vairuotojo pažymėjimas
- * Darbo leidimas (jei turite)
- * Adresų ir telefonų knygelė

Kiti papildomi daiktai, kuriuos galite pasiimti, **jei turite laiko**, yra:

- * Gimimo liudijimas
- * Vaikų gimimo liudijimai
- * Šeimos medicininė kortelė
- * Vaikų pašalpų knygelės
- * Socialinių pašalpų knygelės
- * Automobilio registracijos dokumentai
- * Mokyklos įrašai
- * Keletas žaislų vaikams
- * Svarbios nuotraukos ir asmeniniai daiktai
- * Juvelyriniai dirbiniai

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

Gardos smurto šeimoje ir seksualinės prievartos tyrimų skyrius,

N.B.C.I., Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
Tel.: (01) 6663430, 6663435, Faks.: (01) 6663316
El. paštas: dvsau@iol.ie
arba vietinė jūsų gardos nuovada

An Garda Síochána

(svetainė: www.garda.ie)
Dėl pagalbos skambinkite 999 ar 112

Cosc

(svetainė: www.cosc.ie)
Tel.: (01) 4768680

Womens Aid

(svetainė: www.womensaid.ie)
Nemokamas telefonas 1800 341 900,
7 dienos per savaitę, nuo 10.00 val. iki 22.00 val.

Safe Ireland

(svetainė: www.safeireland.ie)
Tel.: (090) 6479078

AMEN

(svetainė: www.amen.ie)
Tel.: (046) 9023718

Free Legal Advice Centre (FLAC)

(svetainė: www.flac.ie)
Tel.: (01) 8745690

Crime Victims Helpline

(svetainė: www.crimevictimshelpline.ie)
Tel.: 1850 211 407

Samaritans

(svetainė: www.samaritans.org)
Tel.: 1850 60 90 90

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Namų saugumas Kontrolinis sąrašas

Vagiai mėgsta geras progas. Jei jie turės sukelti daug triukšmo, skirti daug laiko ar rizikuos būti pastebėti, tada yra tikimybė, kad jie nesitrukdytų. Geras būdas patikrinti yra 3 minučių uždelsimo testas. Jei negalėsite įeiti per 3 minutes, tikėtina, kad vagys patrauks kitur. Užpildykite šią paprastą namų saugumo apklausą, kad galėtumėte nustatyti, kaip jūsų namai yra apsaugoti nuo vagysčių. Praleiskite klausimus, kurie netinka jūsų namams.

Atminkite, kiekvienas atsakymas „NE“ yra grėsmė jūsų namų saugumui.

Durys ir langai	Taip	Ne
1 Ar jūsų išorės durys tinkamai įstatytos ir jose sumontuota atitinkamai saugi užrakto sistema? (t.y. 5 svirčių įleista spyra medinėms durims, daugiataškė spyra uPVC durims ir t. t.)	☐	☐
2 Jei turite duris su stiklu, ar jos kaip nors sutvirtintos, kad nebūtų galima sudaužyti?	☐	☐
3 Ar pagrindinėse (įėjimo) duryse yra plataus kampo žiūrėjimo įtaisai ar kitos lankytojų peržiūros priemonės?	☐	☐
4 Ar sumontuota durų grandinė arba ribotuvai ir ar naudojate jį?	☐	☐
5 Ar įsikėlę į savo namus (kur prieš tai gyveno kitas gyventojas) pakeitėte spynas?	☐	☐
6 Ar atsarginius raktus laikote pas patikimus kaimynus ir niekada po lauke esančiu kilimėliu, gėlių vazonu ir t. t.	☐	☐
7 Ar užrakinote lauko duris, kai išvykstate iš namų, nesvarbu, kad neilgam?	☐	☐
8 Ar užrakinote duris, kai dirbate sode ar kieme?	☐	☐
9 Ar sumontavote papildomus užraktus slankiojančiose stiklinėse ir (arba) vidinio kiemo duryse?	☐	☐
10 Ar galite uždaryti ir užrakinti savo garažo ūkinio pastato duris?	☐	☐
11 Ar garažo ir (arba) ūkinio pastato durys apsaugotos kokybiškomis spynomis arba įleistais užraktais?	☐	☐
12 Ar uždaroite ir užrakinote savo garažo ir (arba) ūkinio pastato duris?	☐	☐
13 Ar visi jūsų langai saugūs?	☐	☐
14 Ar langų atidarymams dėl ventilacijos gali būti taikomi apribojimai?	☐	☐
15 Ar prieš išvykdami iš namų patikrinote ar visi langai yra saugūs?	☐	☐

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAI, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

Saugumas viduje

	Taip	Ne
1 Ar prieš įleisdami nepažįstamus darbininkus ir (arba) lankytojus paprašote jų identifikacijos dokumentų?	☐	☐
2 Ar vengiate palikti grynųjų pinigų namie?	☐	☐
3 Ar turite sumontavę automatinius šviesų jungiklius, kai jūsų namas tuščias?	☐	☐
4 Ar jūsų namai atrodo taip, lyg kažkas yra namie?	☐	☐
5 Ar užregistravote savo brangių daiktų serijinius numerius?	☐	☐
6 Ar identifikacijos sumetimais nufotografavote savo brangius daiktus, ypač tuos, kurie neturi serijinių numerių, pvz., juvelyriniai dirbiniai, porcelianas, krištolo dirbiniai, paveikslai, antikiniai daiktai ir t. t.?	☐	☐
7 Ar savo automobilio ir (arba) namų raktus laikote iš išorės nematomoje vietoje?	☐	☐

Saugumas išorėje

	Taip	Ne
1 Ar jūsų namo numeris matomas nuo gatvės?	☐	☐
2 Ar pakanka aplink namus apšvietimo, kad būtų galima patikrinti tamsias vietas aplink?	☐	☐
3 Ar prie kiekvienų lauko durų pakanka išorės apšvietimo, kad būtų apšviesti lankytojai?	☐	☐
4 Ar kaimynai ir praeiviai gerai mato jūsų namus?	☐	☐
5 Ar apkirpote gyvatvores ir krūmus, kad jie negalėtų paslėpti vagies prie langų ar durų?	☐	☐
6 Ar esate apėję savo namą apžiūrėdami būdus, kaip vagis galėtų patekti į vidų?	☐	☐
7 Ar įrankius ir kopėčias laikote potencialiems vagims nepasiekiamoje vietoje?	☐	☐
8 Ar įrangą, įrankius ir kitus vertingus daiktus saugote saugiai užrakintame garaže ar pašiūrėje arba pritvirtintus grandinėmis, kad nebūtų galima jų išnešti?	☐	☐
9 Ar jūsų pašiūrė ir (arba) garažas saugus?	☐	☐

Saugumas atostogų metu

	Taip	Ne
1 Ar turite patikimą kaimyną, kuriam galite pranešti apie kelionės planus ir duoti raktą su prašymu reguliariai patikrinti namą?	☐	☐
2 Ar turite kaimyną, kuris paimtų jūsų paštą ar laikraščius, kai esate išvykę arba naudojatės pašto tiekiamomis „Mailminder“ paslaugomis?	☐	☐
3 Ar atšaukiate visus pristatymus?	☐	☐
4 Ar paprašote, kad kaimynas statytų savo automobilį ar antrą automobilį jūsų įvažiavime, kai esate išvykę?	☐	☐
5 Ar sutariate, kad nupjautų jums veją?	☐	☐
6 Ar pranešate gardai apie ilgesnį nebuvimą namie?	☐	☐

Elektroninis saugumas

	Taip	Ne
1 Ar turite sumontavę signalizaciją nuo įsibrovėlių ir ar naudojate ją?	☐	☐
2 Ar ji atitinka Europos standartą EN 50131?	☐	☐
3 Ar ji prižiūrima ir kasmet patikrinama?	☐	☐
4 Ar esate susipažinę su dabartine gardos signalizacijos nuo įsibrovėlių politika?	☐	☐
5 Ar žinote, kaip naudoti savo signalizacijos sistemos funkcijas?	☐	☐
6 Ar galvojote apie jos prijungimą prie kontrolės centro ar savo mobiliojo telefono?	☐	☐
7 Ar esate paskyrę raktininką ir ar jis atitinkamai reaguotų, jei įsijungtų signalizacija?	☐	☐

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Namų saugumas Durys

Durų saugumas

Dauguma įsibrovėlių, patenkančių į jūsų nuosavybę, įsilauš per duris arba langą. Gana įprasta, kad žmonės palieka neužrakintas duris ir atvirus langus arba nepakankamai saugiai uždarytus. Dauguma išorės namų durų būna įvairių konstrukcijų ir skirtingo tvirtumo:

- kietas medis;
- kietas medis su stiklo intarpais;
- aliuminis;
- uPVC
- slankiojančios ar vidinio kiemo durys;
- prancūziškos durys.

Bet kokių durų tvirtumas ir saugumas pirmiausia priklauso nuo konstrukcijoje naudojamų medžiagų kokybės ir spynų standarto.

Ar įsibrovėlis pateks į jūsų namus pro išorines duris, gali priklausyti nuo:

- konstrukcinių medžiagų tvirtumo;
- spynų kokybės;
- tinkamo montavimo.

Mes galime sumažinti jų patrauklumą vagims sumažindami šiuos rizikos požymius.

Kieto medžio durys

Kieto medžio durys turi būti mažiausiai 44 mm storio ir atlaikyti įleidžiamas ir ant viršaus montuojamas spynas bei sumontuotus mažiausiai tris 100 mm vyrius. Įstatyti stiklai turi būti sluoksniuoti ir mažiausiai 6,4 mm storio. Durų rėmas turi būti saugiai prisuktas prie sienos, ne mažesniais nei 600 mm tarpais aplink rėmą.

uPVC ir aliuminio durys

Šio tipo durys paprastai netinka seno modelio spynoms su apsaugos įtaisais, todėl gali negalėti montavimo garantija. Tokiais atvejais visada pasikonsultuokite su gamintoju ar montuotoju. Dauguma durų paprastai

montuojamos su daugiataškio užrakto sistemomis ir suteikia labai gerą apsaugą.

Durų saugumo savybės

Visuose namuose priekinėse įėjimo duryse, jei įmanoma, turi būti sumontuoti tokie papildomi apsauginiai priedai:

- **Durų akutė**, kuri turi būti plataus regėjimo kampo, kad gyventojas prieš atidarydamas duris galėtų atpažinti lankytojus.
- **Durų grandinė**, kuri leistų gyventojui riboti durų atidarymą.
- **Vyrių varžtai**, kurie sustiprintų duris prieš naudojamą jėgą.
- **Laiškų dėžutė arba ribotuvas**

Durų saugumas ir standartai

Rekomenduojama, kad visos išorinės ir (arba) išėjimo durys galėtų atlaikyti įsilaužimą iki priimtino lygio pvz., šiuo metu galiojančio Britanijos saugumo standarto durims PAS 24-1 „Padidinto saugumo durys“ ar pan. Joms bus taikomos specialios saugumo testo sąlygos.

Šiuo metu dauguma namuose sumontuotų durų neatitinka šiam standartui. Geriausia, kad namų apsauginės durys turėtų kuo daugiau arba visas toliau pateiktas saugumo savybes:

- 5 svirčių įleistą spyną iki BS 3621 – viršuje ir apačioje;
- Išorėje montuojamą užšaujamą spyną su saugios spynos savybe;
- Vyrių varžtus, kad durų šonuose vyriai būtų sustiprinti;
- Durų grandinę ir plataus kampo durų akutę.

Šiandien siūlomas platus spynų ir užraktų sistemų pasirinkimas. Vis dėlto atminti, kad kokybiškos spynos įstatymas į silpnas duris arba prastos spynos įstatymas į kokybiškas duris nepadidins saugumo.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAI, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

Namams skirti užraktai paprastai būna ant viršaus montuojami užšaunami, įleisti užraktai (saugi spyňa arba durų sąvaros spyňa) arba keliaraktės spyňos mechanizmai. Visi turi atitikti galiojantį saugumo standartą, pvz., BS 3621 ar pan. Taip bus užtikrinta, kad užraktų saugumas patikrintas ir nustatytą laiko tarpą atlaikys įsilaužimą, grėžimą ar pjovimą.

Visi saugumo įtaisai turi būti sumontuoti su tvirtais varžtais ir medvaržčiais. Sumontuotos ir naudojamos saugios spyňos taip pat neleis vagims išnešti turto iš jūsų namų pro duris.

Stikliniai langai, esantys duryse ar aplink jas, yra ypač pažeidžiami, todėl, jei įmanoma venkite jų. Taip pat juos galite pakeisti sluoksniuotu stiklu, kurio minimalus storis 6,4 mm.

Laiškų dėžutės

Jei duryse sumontuota laiškų dėžutė, ji turi būti mažiausiai 400 mm ar 16 colių atstumu nuo bet kurio užrakto mechanizmo. Laiškų dėžutės narvas taip pat padės apsaugoti, kad vagis rankiniu būdu nepasiektų užraktų.

Vidinio kiemo durys

Vidinio kiemo durys dažniausiai būna arba slankiojančios, arba dvigubos sąvaros prancūziškos durys, kurios kartais dar vadinamos prancūziškais langais.

Dažniausiai pasitaikanti saugumo spraga slankiojančiose vidinio kiemo duryse yra jų montavimas ant bėgių. Turi būti sumontuoti nuo kėlimo apsaugantys įtaisai.

Labai rekomenduojama viduje sumontuoti apsauginius strypus, kurie apsaugos duris nuo perskyrimo, net jei užrakto mechanizmas būtų laužiamas.

Siekiant sustiprinti vidinio kiemo ar prancūziškų durų apsaugą, taip pat galima sumontuoti „užšaunamus varžtus“ arba „slankiojančius varžtus“. Geras spyňų meistras jums patars.

Vidinės durys

Dauguma vidinių durų yra tuščiaidurės ir jose įstatytos dviejų svirčių įleistos spyňos. Jos nėra labai saugios, tačiau veikia kaip papildoma sulaikymo priemonė. Bendrai manoma, kad protinga yra palikti šias duris atrakintas, kai namas tuščias, nes jos retai sustabdys ryžtingą įsibrovėlį ir tikėtina, kad bus įvykdyta daugiau vandalizmo.

Raktai

Paplitęs paprotys yra palikti raktus įdėtus į užrakto mechanizmą. Tai neprotingas įprotis, kuris gali padėti vagiui keliais būdais. Pirma, juos gali panaudoti įsibrovėlis ir neleisti jums patekti į savo namus. Antra, juos gali pavogti ir padaryti dublikatą. Jei name yra durys, kur įėjimas ar išėjimas kontroliuojamas tik raktu, būtina, kad šių raktų laikymo vieta būtų žinoma visiems gyventojams gaisro ar avarinės evakuacijos atveju. Geriau, jei raktai sužymėti skirtingomis spalvomis ar skaičiais, o ne pavadinimais, nes tai gali sutrukdyti įsibrovėliui identifikuoti raktus.

Priešgaisrinės atsargumo priemonės

Fiziniai pakeitimai ar modifikacijos duryse neturi be reikalo trukdyti ar riboti jūsų išėjimo gaisro ar evakuacijos atveju.

Raktai visada turi būti laikomi prieinami gyventojams, tačiau įsibrovėliams ir vagims nepasiekiamoje vietoje.

Atminkite!

Kai namuose yra žmonių, jūsų prioritetas yra priešgaisrinė sauga, tačiau, jei namai tušti, svarbiausia – saugumas.

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami. Visada naudinga gauti profesionalų patarimą, jei reikia atlikti fizinius ar struktūrinius pakeitimus jūsų nuosavybei, norint ją pagerinti.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

The Garda National Crime Prevention Unit,
Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314
El. paštas: crime_prevention@garda.ie

Airijos policija (An Garda Síochána)
www.garda.ie

Airijos nacionalinė standartų institucija (angl. The National Standards Authority of Ireland)
www.nsai.ie

„Secured by Design“ – nusikaltimų prevencijos iniciatyva patalpų planavimo ir konstravimo srityse

www.securedbydesign.com

Airijos spyňininkų asociacija (angl. The Associated Locksmiths of Ireland)
www.aloi.net

Kvalifikuotų spyňininkų asociacija (angl. The Master Locksmiths Association)
www.masterlocksmiths.co.uk

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Namų saugumas Langai

Langų saugumas

Daugiau nei trečdalis vagių pateks į jūsų nuosavybę pro langą. Langai būna įvairių konstrukcijų, stilių ir pagaminti iš skirtingų medžiagų, kurios dažniausiai būna:

- suveriami langai;
- pakeliami ir pasukami langai;
- slankiojamas langas;
- arkiniai langai;
- „Velux“
- „Louvre“

Į lango rėmą įdėti stiklai taip pat skiriasi ir dažniausiai būna dengti, sluoksniuoti arba užgrūdinti.

Visų langų paskirtis yra praleisti šviesą, tačiau svarbu atminti, kad jie yra mėgiama įėjimo vieta vagims. Galite įvertinti jų pažeidžiamumą, kuris priklausys nuo trijų pagrindinių veiksnių:

- lango prieinamumo;
- lango matomumo kaimynams ar praeiviams;
- pagaminimo kokybės, tvirtumo ir lango montavimo.

Mes galime sumažinti įėjimo pro juos patrauklumą vagims bandydami sumažinti šiuos rizikos požymius.

Galimybė patekti pro langą

Atminkite, kad vagis gali patekti pro bet kokią angą, kuri yra šiek tiek didesnė už žmogaus galvą, todėl per daug nepasitikėkite jų saugumu dėl lango dydžio. Pirmajame aukšte esantys langai yra labiau pažeidžiami, nei viršutiniuose aukštuose. Tačiau viršutiniuose aukštuose esantys langai gali būti lengvai pasiekiami su kopimo priemonėmis per stogvamzdžius arba nuo šalia esančio namo stogo. Kai kuriuos tokius langus galite apsaugoti su dekoratyvinėmis metalinėmis grotelėmis; tačiau svarbu atsiminti, kad bet koks priedas neturėtų trukdyti avarinei

evakuacijai. Jei norite sumontuoti tokias grotelas, montuokite jas viduje, tačiau prireikus jos turi būti nuimamos. Langų prieinamumą ir saugumą galite padidinti sumontuodami papildomus užraktus, ribotuvus ar tvirtesnius stiklus.

Lango matomumas kaimynams ar praeiviams

Namo užpakalinėje dalyje ir šonuose esantys langai yra patrauklesni įsilaužimams nei gerai matomi langai. Gerai išnaudokite išorės apšvietimą ir apšvieskite išorės priėjimus prie šių langų tamsiu paros metu. Išaugę medžiai ar gyvatvorės taip pat gali būti nereikalingos kliūtys matymui. Didelės šakos ar gyvatvorės, kurios gali riboti matomumą praeiviams, turi būti apgenėtos.

Lango pagaminimo kokybė, tvirtumas ir montavimas

Ne visi langai yra vienodi. Geros konstrukcinės savybės, pagaminimo kokybė ir montavimas gali suteikti saugumą, kurio neįveiktų vidutinis vagis. Šiuolaikinis langų saugumas vertinamas pagal bendrą jų atsparumą įsilaužimui, o ne atskirų dalių atsparumą. Geri apsauginiai užraktai gali būti sumontuoti silpnuose rėmuose. Taip pat kokybiški rėmai gali būti sumontuoti su nepakankamo tvirtumo stiklais. Kai kuriais atvejais kokybiški langai yra prastai įstatomi pastatuose.

Šiandien parduodama daug skirtingų langų ir visi jie turi tam tikras saugumo savybes. Produkto kokybė gali ženkliai skirtis. Kai kuriuose gali būti sumontuoti daugiataškiai užraktai, sutvirtinti rėmai, išoriniai apsauginiai papuošimai ir sluoksniuoti stiklai, tačiau kalbos apie jų saugumą gali būti perdėtos. Turint pakankamai laiko ir pastangų, galima įsilaužti pro bet kokį langą. Jei pirkdami atsižvelgiate į saugumą, atminkite, kad langai turi būti pakankamai tvirti ir kokybiški, kad sustabdytų vagis ar neleistų panaudoti jų įprastų įsilaužimo metodų. Ilgesnis praleistas laikas ir išleisti pinigai kokybiškų langų pirkimui jums atsipirks, nes tinkamai apsaugosite savo namus ar verslą.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAIS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAIS, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

išleisti pinigai kokybiškų langų pirkimui jums atsipirks, nes tinkamai apsaugosite savo namus ar verslą.

Pvz., šiandien galiojantis britų saugumo standartas langams yra BS 7950 „Didesnio tvirtumo langai“, o tai reiškia, kad langas buvo nepriklausomai įvertintas ir pasižymi aukšto laipsnio saugumu, ir yra atsparus vidutinio lygio vagies įsilaužimui. Šiuo metu nėra tokios kategorijos Airijos standarto, tačiau kai kurie Europos ar pasauliniai standartai gali būti suderinti. Langai, kurie neatitinka Didžiosios Britanijos standarto, turi atitikti kitus Europos ar pasaulinius standartus, pvz., ENV 1627. Tai aptarkite su montuotoju.

BS 7950 yra „Didesnio tvirtumo lango“ standartas, kai išbandomas naujai pagamintas visas langas, įskaitant užrakto atrakinimą, stiklų saugumą, mechaninę apkrovą ir įsilaužimą. Nėra išbandomos atskiros dalys, kurios, nors ir puikios, bet gali būti sumontuotos prastos kokybės lange. BS 7950 sertifikata turintys langai taip pat pasižymi papildomu saugumu todėl, kad juos tikrina nepriklausomi ekspertai ir įvertina jų funkcionalumą bei saugumą. Šiuo metu langai gaminami iš PVC-U, kieto medžio, minkšto medžio ir aliuminio.

Langų užraktai ir ribotuvai

Jūs galite pagerinti langų saugumą senuose languose, tačiau visada patartina prieš montuojant apsauginius užraktus ar specialius stiklus į turimus langus pasitelkti profesionalią pagalbą, kad būtumėte tikri, jog jokie saugumo pakeitimai ar modifikacijos nesusilpnins lango rėmo ar struktūros. Taip pat patartina iš anksto pasikonsultuoti su gamintoju ar montuotoju, kad būtumėte tikri, jog garantija nenustos galioti. Namų apsaugos ir „pasidaryk pats“ parduotuvėse parduodami nebrangūs, raktais rakinami užraktai, kurie tinka beveik visiems langams. Jums gali prireikti daugiau nei vieno lango užrakto, priklausomai nuo atidarymo, kurį norite apsaugoti. Labiau pažeidžiamuose languose taip pat galite sumontuoti ribotuvus, kad apribotumėte atidarymo dydį.

Grūdintas stiklas

Grūdintas, lakštinis ar sluoksniuotas stiklas yra labiausiai naudojamas stiklo tipas pastatuose. Jis lengvai dūžta, sudužęs sudaro dideles aštrias dalis.

Sluoksniuotas stiklas

Sluoksniuotą stiklą sudaro du ar daugiau įprasto stiklo sluoksniai, suklijuoti kartu su tvirta medžiaga, vadinama polivinilbutiraliu (PVB). Jis puikiai apsaugos nuo nelaimingų atsitikimų, vandalizmo ar vagysčių. Įsilaužimo metu stiklas gali sudužti, tačiau jis liks prilipęs prie PVB klijuojamo sluoksnio. Galima padidinti apsaugos lygį priklausomai nuo sluoksnių ir stiklo storio, tačiau apsaugai gyvenamuosiuose namuose pakanka 6.4mm arba ¼ colio storio.

Grūdintas stiklas

Kartais kaip sluoksniuoto stiklo alternatyva naudojamas

grūdintas stiklas, kuris apytiksliai 8 kartus tvirtesnis už sluoksniuotą stiklą. Nereikėtų jo naudoti kaip apsauginio stiklo languose ar duryse, nes jo paskirtis yra apsauginis stiklas. Grūdintas stiklas atlaiko jėgos smūgius, tačiau jis nėra neįveikiamas ir paviršius gali būti sudaužytas panaudojus pakankamą jėgą, įprastai su aštriu instrumentu. Jei paviršius pradurtas, visas stiklas suskils į mažas šukes.

Priešgaisrinės atsargumo priemonės

Fiziniai pakeitimai ar modifikacijos jūsų namų languose neturi be reikalo trukdyti ar riboti jūsų išėjimo gaisro ar evakuacijos atveju. Tai ypač svarbu, jei dedate sluoksniuotus stiklus arba jei langų užraktai rakinami raktu. Raktai visada turi būti laikomi prieinami gyventojams, tačiau įsibrovėliams ir vagims nepasiekiamoje vietoje.

Atminkite!

Kai namuose yra žmonių, jūsų prioritetas yra priešgaisrinė sauga, tačiau, jei namai tušti, svarbiausia – saugumas.

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami. Visada naudinga gauti profesionalų patarimą, jei reikia atlikti fizinius ar struktūrinius pakeitimus jūsų nuosavybei, norint ją pagerinti.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

The Garda National Crime Prevention Unit,
Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314
El. paštas: crime_prevention@garda.ie

Airijos policija (An Garda Síochána)

www.garda.ie

Airijos nacionalinė standartų institucija (angl. The National Standards Authority of Ireland)

www.nsai.ie

„Secured by Design“ – nusikaltimų prevencijos iniciatyva patalpų planavimo ir konstravimo srityse

www.securedbydesign.com

Airijos spynininkų asociacija (angl. The Associated Locksmiths of Ireland)

www.aloi.net

Kvalifikuotų spynininkų asociacija (angl. The Master Locksmiths Association)

www.masterlocksmiths.co.uk

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Automobilių saugumas Automobiliai ir džipai

Įvadas

Daugumai žmonių automobilis yra antras didžiausias pirkinys, todėl svarbu apsaugoti savo investiciją laikant jį saugiai.

Vidutiniškai kiekvienais metais Airijoje pavagiama virš 10 000 transporto priemonių. Dauguma atgaunamos, nors ir apgadintos, tačiau kai kurios neatgaunamos niekada. Panašūs skaičiai galioja ir vagystėms iš transporto priemonių.

Statymas viešose vietose

Vagystės iš automobilių ir kitų transporto priemonių šiandien yra įprastas nusikaltimas Airijoje. Geriausia, jei **turtas nebus paliktas be priežiūros automobiliuose ar kitose transporto priemonėse**. Tačiau jei taip atsitinka, atminti:

- įsitikinkite, kad visi langai uždaryti ir durys užrakintos;
- įsitikinkite, kad nustatyta signalizacija ir (arba) imobilizatorius;

- nepalikite daiktų, matomų transporto priemonės viduje;
- nepalikite grynųjų pinigų, kreditinių ar debetinių kortelių, čekių knygelės ar kitų vertingų daiktų transporto priemonės viduje;
- nepalikite savo asmeninių dokumentų (vairuotojo pažymėjimo, draudimo pažymėjimo, komunalinių mokesčių kvitus, bankų ataskaitas ir t. t.), nes tai gali

- palengvinti asmeninių duomenų vagystę arba nuvesti nusikaltėlius į jūsų namus;
- būkite ypatingai atsargūs su nešiojamais kompiuteriais, mobiliaisiais telefonais ir kitais mažais elektroniniais prietaisais, nes juose esantys duomenys gali būti labai patrauklūs vagiui;
- nedėkite daiktų po sėdyne, tai nesaugi vieta ir dažnai gali būti matoma;
- jei reikia daiktus palikti transporto priemonėje, sudėkite juos į bagažinę, tačiau tai atlikite kitoje vietoje, ne ten, kur ruošiatės statyti automobilį;
- stenkitės nestatyti automobilių nuošaliuose vietose, nakties metu, gerai apšviestose parko vietose;
- jei yra galimybė, užlenkite šoninius veidrodėlius kiek įmanoma arčiau link durelių, kad išvengtumėte žalos.

Statymas namuose

Ankstesnės rekomendacijos vienodai galioja statant automobilį namuose. Jei turite garažą, automobilį statykite jame ir laikykite garažą užrakintą.

Vairavimas

Vairuodami būkite budrūs ir stebėkite aplinką.

- Užrakinkite visas duris ir langus.
- Vertybes laikykite nematomoje vietoje, nepalikite portfelio, rankinės, apsiausto ir t. t. ant sėdynių matomoje vietoje.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAI, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

Apsauginiai įtaisai

Imobilizatoriai ir signalizacijos

Daugumoje šiuolaikinių automobilių yra sumontuoti imobilizatoriai ir signalizacijos. Jei neturite imobilizatoriaus, pagalvokite apie įdėjimą.

Mechaniniai užrakinimo įtaisai

Prie vairo, pavaros svirties, stabdžių ar sankabos pedalo ir t. t. galite sumontuoti įvairius užrakinamus įtaisus. Jie padės apsaugoti automobilį nuo vagystės. Įrodyta, kad rakinamos ratų movos veiksmingos prieš ratų vagystes, ypač brangių legiruotų ratų. Taip pat galite įsigyti rakinamą kuro bako dangtelį.

Sekimo sistemos

Sekimo sistemų naudojimas labai padeda susigrąžinti pavogtas transporto priemones, paprastai praėjus kelioms valandoms nuo vagystės.

Graviravimas

Visuose stikliniuose paviršiuose turėtų būti išgraviruotas jūsų automobilio registracijos numeris. Taip galite apsisaugoti nuo vagysčių, nes tai apsunkina ir pabrangina transporto priemonės pardavimą ar atsikratymą ja. Taip pat gera mintis yra ant lango užklijuoti lipduką, nurodantį, kad stiklai išgraviruoti.

Raktai

Daugumą šiuolaikinių automobilių sunku pavogti be raktų.

- Kai paliekate automobilį, net ir trumpam, nepalikite raktų spynelėje. Tai galioja viešose vietose ir privačiose teritorijose, įskaitant jūsų namų įvažiavimą, degalines, parduotuves ir t. t.
- Nepalikite automobilio raktų matomoje vietoje ant virtuvės ar prieškambario stalų, palangių, prekystalių ar ant sienos kabliukų ir t. t., ypač prie lauko durų lengvai pasiekiamoje vietoje. Įprasta vagims pavogti raktus naudojant meškerykotį ar panašų prietaisą pro laiškų dėžutę.
- Eidami miegoti pasiimkite raktus su savimi, jei neturite kitos saugios vietos jiems palikti, tačiau atminkite, kad įsilaužimo atveju svarbiausia jūsų asmeninis ir šeimos saugumas.
- Neprisiekite prie raktų etiketės, kurioje nurodytas jūsų vardas ir adresas.
- **Atminkite:** jei netyčia paliksite raktus be priežiūros transporto priemonėje, galite netekti draudimo.

Satelitinė navigacijos įranga (Sat Navs)

Sat Navs tampa vis populiareesnės, todėl į jas nusitaikė vagys. Toliau pateiktos rekomendacijos gali padėti sumažinti galimybę pavogti jūsų įrangą:

- stenkitės nepalikti nešiojamos Sat Navs savo transporto priemonėje;
- pasiimkite jas su savimi, kai paliekate automobilį, įskaitant krepšelį ir padėkliukus;
- nuvalykite padėkliukų žymes nuo prietaisų skydelio ar priekinio stiklo;
- užrašykite ant savo Sat Nav jūsų transporto

- priemonės registracijos numerį; neužprogramuokite, kad Sat Nav rodytų jūsų namus.

Automobilio pagrobimas

Nėra tokio nusikaltimo, kaip automobilio pagrobimas. Tačiau šis terminas paprastai naudojamas, kai vairuotojai jėga išlaipinami iš savo automobilių, o automobilis pavagiamas. Kai kuriais atvejais vagys iš savininkų reikalauja pinigų mainais už jų transporto priemonę. Automobilių pagrobimų atvejai yra reti Airijoje, bet pasitaiko, todėl asmenys visada turi būti budrus.

- Stebėkite budriai savo aplinką ir žmones besiantinančius, prie jūsų transporto priemonės. Laikykite užrakintas duris ir uždarytus langus.
- Jei įmanoma, venkite ramių gatvių ir kelių, ypač sutemus.
- Kai sustojote eisme, visada palikite vietos tarp savęs ir priekyje esančios transporto priemonės, kad būtų lengviau išvažiuoti kritiniu atveju. Venkite būti užblokuoti.

Atminkite – dėl automobilio, nesvarbu, koks jis būtų brangus, neverta rizikuoti rimtai susižeisti.

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

**The Garda National Crime Prevention Unit,
Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314
El. paštas: crime_prevention@garda.ie**

**Airijos policija (An Garda Síochána)
www.garda.ie**

**Airijos motorinių priemonių pramonės bendruomenė (angl. The Society of the Irish Motor Industry)
www.simi.ie**

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Automobilių saugumas Dviračiai

Įvadas

Kylant kuro kainoms, vis daugiau žmonių keliavimui renkasi dviračius. Saugumas, žinoma, yra svarbiausia, todėl labai svarbu, kad dviračiai būtų naudojami saugiai. Visada nešiokite tinkamą saugumo įrangą. Įsitinkite, kad dviratis mechanškai saugus ir turi gerus stabdžius, tinkamas šviesas, atšvaitus, pripūstas padangas ir t. t. Tačiau taip pat svarbu atsižvelgti į saugumą, nes dviračiai dažnai yra lengvas grobis vagims. Pastarųjų metų skaičiai rodo, kad virš 2000 dviračių per metus paimami be savininko leidimo. Šiame informaciniame lape pateikta informacija gali padėti sumažinti dviračio vagystės pavojų.

Pagrindinės atsargumo priemonės

Įsigiję dviratį turite atlikti daugybę darbų.

- Padarykite bent vieną išskirtinę spalvotą savo dviračio nuotrauką.
- Užsirašykite dviračio pagaminimo, modelio ir rėmo numerius ir bet kokias išskirtines savybes, kuris gali turėti jūsų dviratis, pvz., papildomi priedai, žymės ir t. t. Nepamirškite dviračiui senstant atnaujinti duomenų; nelabai tikėtina, kad jis turės pirminę būklę, greičiausiai ant jo bus įlenkimų ir įbrėžimų.

- Padarykite dviratyje mažiausiai dvi apsaugines žymes skirtingose vietose. Apsauginė žymė turi aiškiai matytis, jos neturi būti galima lengvai pašalinti ar užmaskuoti. Tai padaryti, ypač lengviems dviračiams (pvz., aliuminio lydinio) patikėkite specialistui ar tinkamą kvalifikaciją turinčiam meistrui. Taip pat galite pažymėti su lipduku ar etikete, kad dviratyje yra apsauginės žymės. Patarimų apie apsaugines žymes galite rasti atskirame mūsų informaciniame lape ar pas vietos nusikaltimų prevencijos pareigūną.
- Apsvarstykite galimybę apdrausti savo dviratį, pasirinkdami atskirą polisą arba įtraukdami į namų daiktų draudimą.
- Labai brangių dviračių savininkai taip pat turėtų pagalvoti apie elektroninių sekimo įtaisų įstatymą į rėmą.

Saugumas namuose

Būdami namuose, savo dviračius laikykite saugioje vietoje, toliau nuo praeivių akių. Venkite palikti dviratį be priežiūros, net ir trumpam laikui. Dviračiai dažnai laikomi garaže ar pašiūrėje, todėl laikykite šias patalpas užrakintas. Taip pat galite pritvirtinti dviratį prie garažo ar pašiūrės sienos ar kito nepajudinamo daikto. Jei laikote lauke, pritvirtinkite dviratį prie nepajudinamų daiktų, nepalikite neprirakinto.

Saugumas viešose vietose

Kai išvykstate su savo dviračiu turėtumėte laikytis įvairių atsargumo priemonių.

- Visada prirakinkite savo dviratį, net jei paliekate kelioms minutėms.
- Dviratį prirakinkite prie nepajudinamų daiktų, pvz., metalinio turėklo ar stulpo. Jei naudojate lempos stulpą, nepamirškite, kad gali prirakintą dviratį pakelti ir nuimti.
- Jei įmanoma, prirakinkite rėmą ir ratus.
- Jei yra dviračių statymo vietos, naudokitės jomis.
- Visus priedus ir nuimamus daiktus pasiimkite su savimi.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAIS, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

- Greito atleidimo svirtį galite pakeisti įprastomis arba spyna gali būti lengvai sulaužyti su kūju ar plieniniu veržlėmis ir varžtais arba specialiomis kirstuku, jei remsis į šias vietas.
- Nepalikite ir nestatykite dviračio nuošaliose, tamsiose ir prastai apšviestose vietose
- Stenkitės nepalikti ir nerakinti savo dviračio toje pačioje vietoje kiekvieną dieną.

Dviračio prirakinimas

Yra daugybė skirtingų užraktų, kuriuos galite naudoti dviračio prirakinimui. Renkantis užraktą įvertinkite, kiek vertas jūsų dviratis, kur jį paliksite ir kiek laiko jis bus be priežiūros, bei užrakto tvirtumą, svorį ir t. t. Dauguma dviračių yra prirakinami naudojant šias priemones:

- „D“ užraktus arba „U“ užraktus;
- kabelinius užraktus;
- grandinę ir pakabinamas spynas;
- įspaudžiamus užraktus.

„D“ užraktai arba „U“ užraktai yra tvirti plieniniai „D“ arba „U“ formos užraktai. Paprastai jie yra sunkūs ir tvirti, tačiau tvirtumas gali skirtis ir tai atspindi kaina. Šių užraktų panaudojimas yra ribotas, pvz., gali netikti tvirtinimui prie daugelio stulpų.

Taip pat grandinę apsukite kiek įmanoma tvirtiau aplink rėmą ir nepajudinamą daiktą, prie kurio tvirtinate; tokiu būdu vagys negalės įdėti į tarpus laužtuvo ir perskirti grandinės ar spynos. Dėl šių priežasčių rekomenduojamos uždaros grandinės, pakabinamos spynos, o ne atviros grandinės, pakabinamos spynos.

Kabeliniai užraktai yra lankstūs ir gali būti naudojami įvairiose situacijose. Kabeliai, žinoma, gali ženkliai skirtis savo svoriu ir tvirtumu. Pigūs ir plonesni kabeliai gali būti lengvai nupjaunami, todėl nevertėtų jų naudoti kaip vienintelio tvirtinimo metodo.

Grandinės ir pakabinamos spynos taip pat skiriasi svoriu ir tvirtumu. Sunkesnes gali būti nepatogu nešiotis ir tvirtinti aplink rėmus ir šviestuvų stulpus ar turėklus. Geros kokybės užgrūdintos grandinės ir pakabinamos spynos labai saugios. Tvirtinant dviratį, svarbu grandinę laikyti toliau nuo žemės, šaligatvio ar sienos, nes grandinė

Įspaudžiami užraktai yra plačiai naudojami. Paprastai jie tvirtinami prie rėmo prakišus pro užpakalinį ratą; tokiu būdu apsaugo dviratį nuo nuvarymo, tačiau neapsaugo nuo dviračio paėmimo ir nunešimo.

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

The Garda National Crime Prevention Unit,
Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.
Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314
El. paštas: crime_prevention@garda.ie

Airijos policija (An Garda Síochána)
www.garda.ie

“Sold Secure” – įvairių produktų saugumo testavimo tarnyba
www.soldsecure.com

An Garda Síochána

Informacinis lapas

„Neighbourhood Watch“ (angl. saugi kaiminysté)

Kas yra „Neighbourhood Watch“?

„Neighbourhood Watch“ yra partnerystė tarp Airijos policijos ir visuomenės. Tai nusikaltimų prevencijos ir bendruomenės saugumo programa miesto teritorijoje teikiant pagalbą sau. Kiekvienas bendruomenės narys, jaunas ar senas, gali padėti pagerinti gyvenimo kokybę prižiūradami savo kaimynus ir pranešdami gardai apie įtartinas veiklas.

Narystė „Neighbourhood Watch“ programoje

Kiekvieną „Neighbourhood Watch“ programą sudaro:

(a) Rajono koordinatorius

Ryšys tarp rajono koordinatoriaus ir gardos pareigūno yra labai svarbus, norint, kad programa būtų sėkminga. Rajono koordinatorius veikia padedant gatvės koordinatoriams ir programos nariams.

(b) Gatvės koordinatorius

(c) „Neighbourhood Watch“ narys.

„Neighbourhood Watch“ bus sėkminga tik aktyviai dalyvaujant nariams. Jūsų veiksmai ir parama padeda ją įgyvendinti. Nelaukite, kol kiti tai padarys. Dalyvaukite, kaip galite.

(d) Jaunimas

Svarbu į „Neighbourhood Watch“ programą įtraukti jaunimą. Pereinamųjų metų moksleiviams yra sudarytos sėkmingos nusikalstamumo prevencijos ir bendruomenės saugumo programos, leidžiančios jiems prisidėti prie savo bendruomenių. Daugeliu atvejų dalyvaujant „Neighbourhood Watch“

programose jaunimas buvo įtrauktas į sporto ir aplinkosaugos veiklas, siekiant pagerinti jų bendruomeninį gyvenimą.

Kokie „Neighbourhood Watch“ tikslai?

- Paskatinti bendruomenės įgyvendinti kokybiško gyvenimo būdą per partnerystę, grupinį darbą ir gerus kaimynų santykius, kurie sumažina nusikaltimų poveikį ir baimę.
- Užkirsti kelią nusikaltimams, mažinant galimybes jiems įvykti.
- Pagerinti gardos ir bendruomenės ryšius, skatinant gyventojus kreiptis į vietos gardą pastebėjus bet kokius įtartinus veiksmus.
- Pagerinti bendruomenės saugumą.
- Padidinti visuomenės pasitikėjimą Airijos policija, per geresnį bendravimą, konsultavimą, paslaugas ir atsiliepimus vietos bendruomenėms.
- Skatinti saugią aplinką vyresniems ir pažeidžiamiems žmonėms.
- Vystyti ir palaikyti partnerystę ir tarpinstitucinį bendravimą sprendžiant antisocialinio elgesio problemas, įskaitant grafiti ir priekabiavimus.
- Įtraukti jaunimą į sporto ir rekreacinę veiklą ir įvairiais lygiais dalyvauti „Neighbourhood Watch“ programoje.

Nacionalinis bendruomenės teisėtvarkos biuras
(angl. *National Community Policing Office*)

Gardos ryšių su bendruomene ir teisėtvarkos skyrius
(angl. *Garda Community Relations and Community Policing Division*)

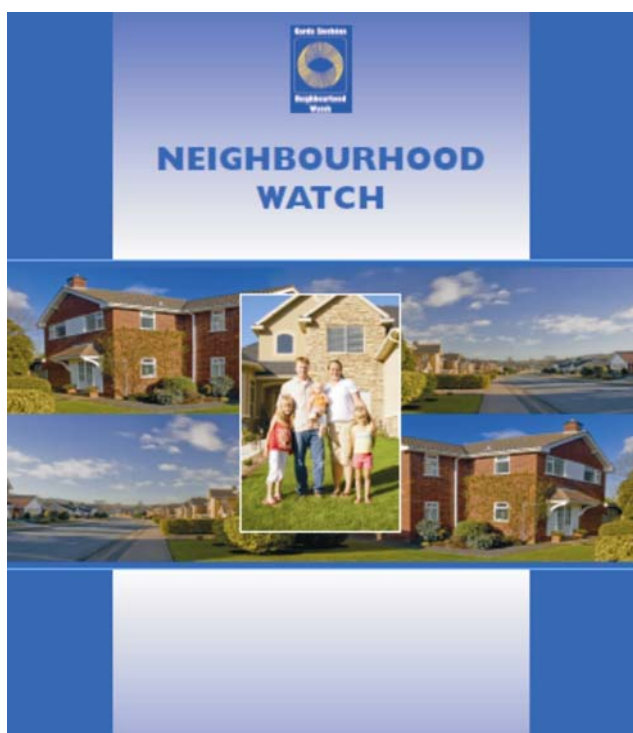
www.garda.ie

- Skatinti tarpkultūrinį supratimą ir pagarbą.

„Neighbourhood Watch“ programos sudarymas

Norėdami savo rajone pradėti šią programą, kreipkitės į vietos gardos nuovadą. Pradėti dalyvauti programoje galite pageidaujant bendruomenei arba rekomendavus gardai. Garda išdėstys, ką reikia padaryti ir surengs pirmąjį susitikimą. Prieš pradėdami dalyvauti programoje pakalbėkite su vietos gyventojais ir sužinokite, ar jie palaiko dalyvavimą. Būtina įsitikinti, kad visi dalyvaujantys suprastų jos esmę.

Kiekviena bendruomenė ar kaimynystė, nesvarbu, didelė ar maža, gali dalyvauti programoje. Programa gali apimti tik vieną gatvę, apartamentų kompleksą, dalį ar visą gyvenamųjų namų rajoną. Kiekvienoje programoje svarbiausia yra tai, kad dalyvautų kiekvienas namų ūkis.

Gardos indėlis

Nors „Neighbourhood Watch“ yra partnerystės programa, mes papildomai skatinsime ir palaikysime programą ateityje. Savo įsipareigojimus vykdysime tokiais būdais:

Įtrauksime „Neighbourhood Watch“ į visas nusikaltimų prevencijos ir mažinimo strategijas, įskaitant teisėtvarkos planus;

Suteiksime pažintinę medžiagą (brošiūras, langų lipdukus, apklausos ir administravimo formas).

Atliksime kitą „Neighbourhood Watch“ nacionalinę peržiūrą 2011 m.;

Vyresnieji gardos vadovai įkurs skyriaus ir apylinkės „Neighbourhood Watch“ komitetus..

Kontaktinė informacija

Nusikaltimų prevencija yra vienas svarbiausių Airijos policijos tikslų. Gardos ryšių su bendruomene ir bendruomenės teisėtvarkos skyrius kuria ir palaiko įvairias programas, skirtas nusikaltimų prevencijai, ir plėtoja mechanizmus, kurie skatina bendruomenes aktyviau dalyvauti nusikaltimų prevencijoje ir kitose susijusiose probleminėse srityse.

Norėdami gauti daugiau informacijos:

kreipkitės į savo gardos nuovadą,
telefono numeriu,
kuris nurodytas gardos interneto svetainėje..

www.garda.ie

Nacionalinis bendruomenės teisėtvarkos biuras
Gardos ryšių su bendruomene ir teisėtvarkos skyrius

www.garda.ie

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Supratimas apie narkotikus

Patarimai tėvams ar globėjams

Išvadas

Narkotikų vartojimas yra įprastas šiandieniniame pasaulyje. Be nelegalaus narkotikų vartojimo, mes taip pat vartojame daug teisėtų narkotinių medžiagų, pvz., alkoholi, cigaretes, paskirtus vaistus ir t. t. Vaikai ir jaunuoliai tampa pažeidžiami narkotikams nuo ankstyvo amžiaus, todėl svarbu, kad tėvai ar globėjai žinotų, kas vyksta su jų vaikais ir ką jie vartoja.

Šiame informaciniame lape pateikti bendro pobūdžio patarimai apie prieinamų narkotikų rūšis, kokios formos jie gali būti, įspėjamuosius ženklus, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį, bei kur ieškoti patarimų ir informacijos.

Kodėl vaikai vartoja narkotikus

Jaunuoliai gali vartoti kai kuriuos narkotikus koku nors savo gyvenimo metu. Jaunuoliai narkotikus vartoja dėl įvairių priežasčių. Kiekvienas asmuo turi savo priežasčių. Kai kurios aplinkybės, kurios gali turėti įtakos jų sprendimui, yra šios:

- smalsumas;
- noras eksperimentuoti ir linksintis;
- jų draugai vartoja;
- bendraamžių spaudimas;
- tai įprasta kaimynystėje;
- noras maištauti;
- noras atsipalaiduoti ir mėgautis pojūčiais;
- narkotikai yra prieinami ir lengvai gaunami.

Kalbėkite su savo vaikais

Labai svarbu bendrauti, tačiau mes privalome ir klausyti, ir kalbėti. Jaunuoliai išgirsta apie narkotikus ankstyvame amžiuje iš televizijos programų, mokyklos draugų, brolių, seserų ir kitų asmenų. Labai dažnai jie gauna netikslią arba mišrią informaciją apie narkotikus. Svarbu, kad vaikai ir jaunuoliai žinotų faktus apie narkotikų vartojimą ir suprastų, kad tai pavojinga, gali jiems pakenkti ir tai nėra šaunu.

- Raskite laiko ir galimybių pakalbėti su savo vaikais apie narkotikus, tik neskubėkite.
- Klausyti yra būtina: kalbėkite, klausykite ir dar kartą klausykite.

- Sužinokite, ką jie žino, ir paklauskite, ar jie turi kokių klausimų, gal kas juos neramina.
- Nepamokslaukite ir nedarykite jiems apklausos.
- Būkite geras alkoholio, paskirtų vaistų ir t. t. tinkamo vartojimo pavyzdys.
- Norėdami suteikti pasitikėjimo savimi, girkite juos kiek įmanoma, kai jie to nusipelno.
- Užtikrinkite juos, kad yra gerai būti savarankiškam ir jiems nebūtina eiti paskui minią.
- Parodykite, kad mylite ir rūpinatės jais; kad svarbiausia jums yra jų saugumas ir laimė.

Įspėjamieji ženklai, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį

Gali būti sunku pasakyti, ar jūsų vaikas vartoja narkotikus. Narkotikų vartojimo požymius gali aptemdyti įprasti augimo požymiai, pvz., bloga nuotaika, nenusipėjamas elgesys ir t. t. Būtinai atkreipkite dėmesį į šiuos pokyčius ir kalbėkite bei klausykite savo vaikų. Kai kurie požymiai, kurie gali įspėti apie narkotikų vartojimą:

- staigūs nuotaikos pokyčiai;
- nebūdingas agresyvus ar suirzęs elgesys;
- neįprasta miego struktūra ar sunkumas užmigant;
- dingio susidomėjimas mokykla, sportu ir kitomis veiklomis;
- draugų atstūmimas;
- melavimas ir neįprastas slapukavimas;
- trūksta pinigų arba parduoti daiktai;
- namuose aptinkami neįprasti daiktai, pvz., apdegusi folija, tušti plastikiniai maišeliai, milteliai, tabletės, maži gabaliukai sulankstyto popieriaus ir t. t.

Kritinė situacija?

Jei jūsų vaikas rimtai serga, yra mieguistas ar be sąmonės, nedelsiant iškvieskite pagalbą. Skambinkite avarinei tarnybai tel. 999 arba 112. Nepanikuokite, aiškiai nurodykite avarinei tarnybai savo vaiko simptomus ir nepalikite vaiko vieno.

Visada naudinga tėvams ar globėjams išeiti pirmosios pagalbos teikimo kursą, kuris gali labai padėti įvairiose kritinėse situacijose.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIM AIS, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

Paplitusios narkotikų rūšys

Narkotikai gali būti skirstomi į skirtingas klases priklausomai nuo jų poveikio. Pagrindiniai narkotikai, su kuriais jums gali tekti susidurti, yra:

- stimuliantai, kurie sukelia energijos, budrumo ir parengties jausmą;
- depresantai, kurie leidžia pasijausti labiau atsipalaidavusiu ir mažiau susivaržiusiu;
- haliucinogenai, kurie iškreipia tikrovę ir sukelia haliucinacijas.

Alkoholis – *depresantas* – tai alkoholiniai gėrimai, vynai, alus ir „alcopops“.

Amfetaminai – *stimuliantai* – įprastai vadinami „speed“, „whiz“. Pilki ar balti milteliai, kurie šniaukščiami, rūkomi, ryjami, švirkščiami ar tirpinami gėrime. Taip pat gali būti tabletės pavidalo.

Amilo nitratas – *stimuliantas* – įprastai vadinami „poppers“. Skaidrus geltonas skystis, kuris, kol šviežias, saldžiai kvepia. Garai įkvėpiami pro nosį ar burną.

Kanapės – *haliucinogenas* – įprastai vadinamos žole, „hash“, „dope“. Būna kietos gumos, lapų, stiebelių ir sėklų ar tamsios alyvos pavidalo. Įprastai rūkoma, tačiau gali būti valgoma su maistu.

Kokainas – *stimuliantas* – įprastai vadinamas koku, sniegu, čarliu. Būna baltų miltelių pavidalo, įprastai šniaukščiami arba tirpinami ir švirkščiami.

Krekas (kokainas) – *stimuliantas* – kartais vadinamas „rocks“. Krekas yra stipresnė kokaino versija, kuri būna uolienos ar akmenukų pavidalo. Įprastai rūkoma.

Ekstazis – *stimuliantas, haliucinogenas* – dažnai vadinamas „E“. Būna įvairių formų dydžių ir spalvų tablečių, dažnai su gamintojo logotipu. Ekstazis ryjamas.

Gamahidroksibutiratas – *depresantas* – įprastai vadinamas GHB, GBH, skystu ekstaziu. Tiekiamas mažuose buteliukuose bespalvis ir bekvapis skystis. Kartais būna kapsulės pavidalo. Ryjamas.

Heroinas – *opiatas, depresantas* – įprastai vadinamas „gear“, „smack“, „scag“. Įprastai būna rusvai balti milteliai. Jis yra rūkomas, tirpinamas arba švirkščiamas.

Ketaminas – *haliucinogenas* – dažnai vadinamas „K“, „Special K“, „Ket“ ar vitaminu K. Įprastai būna baltų miltelių ar skysčio pavidalo. Gali būti ryjamas, įkvėpiamas ar švirkščiamas.

LSD – *haliucinogenas* – tiekiamas mažuose popieriaus kvadratėliuose arba tabletėse, kurios vadinamos taškais ar mikrotais. Ryjamas.

Magiški grybai – *haliucinogenas* – kartais vadinami „mushies“ ar „shrooms“. Auga gamtoje rudenį. Gali būti valgomi žali, džiovinti, virti su maistu ar troškinti kaip arbata.

Metadonas – *depresantas* – įprastai vadinamas „meth“, „linctus“. Tai žalias, gintaro spalvos ar mėlynas skystis arba baltos tabletės. Įprastai ryjamas.

Metamfetaminas – *stimuliantas* – dažnai vadinamas „crystal“, „meth“, „ice“, „zip“, „meth“, „crazy medicine“. Tai baltos spalvos milteliai ar tabletės. Milteliai rūkomi, švirkščiami, šniaukščiami, arba tirpinami gėrime. Tabletės ryjamos.

Nikotinas – *stimuliantas, depresantas* – įprastai sukamas į cigaretes, cigarus ar kemšamas į pypkę ir rūkomas. Taip pat gali būti kramtomas.

Tirpikliai – *depresantas* – įprastai aptinkami kuro bakuose, purškaluose, klijuose ir t. t., įskaitant dujinių žiebtuvėlių papildymo indus, vienkartinius cigarečių žiebtuvėlius, plaukų laką ir klijų skardines. Įprastai įkvėpiami pro audeklą.

Trankvilizatoriai – *depresantas* – dažnai vadinami „benzos“, „jellies“ arba gamintojo pavadinimu. Tiekiami tablečių ar kapsulių pavidalu ir įprastai yra ryjami arba švirkščiami.

Paramos grupės

Regiono ir vietos narkotikų tarnybos yra naudingi informacijos šaltiniai dėl paramos Airijoje. Šių tarnybų kontaktinius duomenis galite rasti „Don't Lose the Head“ brošiūroje, skirtoje tėvams ir globėjams, kurią galite gauti Crosscare interneto svetainėje (www.drugs.ie).

Atminkite

Išlikite ramūs
Nedarykite išankstinių išvadų
Kalbėkite
Nepamokslaukite
Klausykite ir dar kartą klausykite
Ieškokite tinkamos pagalbos

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

Gardos nacionalinis narkotikų skyrius,
Dublin Castle, Dublin 2.

Tel.: (01) 6669900, Faks.: (01) 6669985

Arba vietos gardos nuovadoje

Airijos policija (An Garda Síochána)

(svetainė: www.garda.ie)

Crosscare narkotikų ir alkoholio programa (angl.

Crosscare Drug and Alcohol Programme)

(svetainė: www.drugs.ie)

Tel.: (01) 8360911

Bendruomenės supratimas apie narkotikus

(angl. **Community Awareness of Drugs)**

(svetainė: www.faboutdrugs.ie)

Tel.: (01) 6792681

Sveikatos tarnybos administracija (angl. Health

Service Executive)

(svetainė: www.hse.ie)

Nemokamas telefonas 1800 341 900,

7 dienos per savaitę nuo 10.00 val. iki 22.00 val.

Sveikatos tyrimų valdyba (angl. Health Research

Board)

(svetainė: www.hrb.ie)

Tel.: (090) 6479078

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Asmeninis saugumas Vyresnio amžiaus žmonių saugumas

Įvadas

Galite tikėti, galite netikėti, tačiau vyresnio amžiaus žmonės rečiau tampa nusikaltimų aukomis, nei dauguma jų jaunų kaimynų. Užpuolimai įvyksta retai, nors mes visi norėtume, kad jie niekada neįvyktų. Tačiau vyresnio amžiaus žmonės tampa vagysčių aukomis taip pat dažnai, kaip ir kiti gyventojai. Dėl gyvenimiškos patirties ir fizinių problemų, kurios susijusios su senėjimu, vyresni žmonės jaučiasi pažeidžiami ir labiau bijo tapti nusikaltimo auka.

Namų saugumas

- Įstatykite durų akutę. Tokiu būdu prieš atidarydami duris saugiai matysite, kas yra lauke.
- Sumontuokite durų grandinę ar ribotuvą. Tokiu būdu galėsite nepilnai praverti duris ir kontroliuoti saugumą.
- Priekinės ir galinės durys turi būti užrakintos visą parą. Langai taip pat turi būti užrakinti.
- Turėkite telefono numerius nelaimės atvejams, kad galėtumėte pasinaudoti kritinėje situacijoje, pvz., šeimos, giminių, kaimynų, gardos, gydytojo, apylinkės slaugės ir t. t.
- Jei turite mobilųjį telefoną, būtinai įveskite avarinius kontaktinius numerius pagal ICE (*pagalbos atveju – angl. in case of emergency*) sistemą.
- Laikykite asmeninės informacijos paketą savo šaldytuve (daugiau informacijos žr. „Age Action Ireland“ interneto svetainėje).
- Ant namo aiškiai užrašykite numerį, kad gardos pareigūnai ir avarinės tarnybos prireikus galėtų greitai jus rasti.

Dėmesį atitraukianti vagystė

Kai kurie vagys bandys apgaule patekti į jūsų namus. Dėmesį atitraukianti vagystė dažniausiai įvyksta tada, kai fiktyvus skambintojas apgaule patenka į jūsų namus dėl kokio nors preteksto, melo arba pasitelkęs bendrininką, kuris slapta įslenka atskirai.

Deja, vyresni asmenys dažniau tampa tokių nusikaltimų taikiniais. Fiktyvūs skambintojai bet ką pasakys, kad patektų į jūsų namus:

„Įvyko nelaimingas atsitikimas, ar galiu iškviesti greitąją pagalbą?“;

„Sugedo mano automobilis, ar galiu pasinaudoti jūsų telefonu?“;

„Aš nukritau, ar galėčiau atsigerti vandens?“;

„Aš iš savivaldybės, įvyko sprogimas, turiu išjungti jums tiekimą“ ir t. t.

Asmuo kalbės su jumis prie priekinių durų, kol jo bendrininkas prasmuks pro užpakalines duris. Visais atvejais **būkite atsargūs su svetimais skambintojais**. Imkitės atsargumo priemonių:

- niekam neatidarykite durų, kol patikrinsite, kas ten yra ir ko nori. Naudokite savo durų akutę ir grandinę ar ribotuvą;
- jei yra galimybė, patikrinkite tapatybę;
- nepalikite nepažįstamųjų vienu tarpduryje;
- įsitikinkite, kad užpakalines duris užrakintos, kai atsiliepiate prie priekinių durų.

Atminkite – jei abejojate, neįsileiskite

Pinigų ir finansų apsauga

Vagys ir plėšikai labiausiai mėgsta grynus pinigus, todėl svarbu kiek įmanoma tiksliau laikytis toliau pateiktų nurodymų.

- Nelaikykite didelių sumų namie. Kiek įmanoma stenkitės naudoti bankus, statybų bendroves, kredito unijas, paštą ir t. t.
- Saugiai laikykite visas kreditines ir debetines korteles bei kitas banko ir finansines knygeles, ataskaitas ir t. t.
- Senos ir pasibaigusio galiojimo kortelės turi būti nedelsiant sunaikintos.
- Niekam neatskleiskite savo kreditinės ar debetinės kortelės slaptažodžių.
- Kai esate ne namie, venkite su savimi turėti dideles sumas pinigų.

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAI NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAI, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

Nuosavybė:

Sužymėkite savo turta ir, kur galima, užrašykite serijinius numerius. Tokiu būdu bus lengviau nustatyti pavogtus daiktus ir gražinti. Galite naudoti UV žymeklius ir (arba) specialius graviravimo įrankius. Naudokite unikalių numerį, pvz., savo inicialus ir gimimo datą. Kreipkitės patarimo dėl brangaus turto, pvz., antikvariato, paveikslų ir t.t. žymėjimo.

Taip pat gera mintis yra nufotografuoti savo turta. Fotografuokite daiktus, pvz., juvelyrinius dirbinius šalia liniuotės ar kito įprasto buitinio daikto (lengviau įsivaizduoti dydį). Jei fotografuojate skaitmeniniu būdu, turto nuotraukas laikykite ne savo kompiuteriuose.

Pasinaudokite gerais kaimynais.

Turėti gerus kaimynus ir būti geru kaimynu yra labai svarbu, norint apsisaugoti nuo nusikaltimų, jaustis saugiai ir sumažinti nusikaltimų baimę. Tai ypač aktualu vyresnio amžiaus asmenims. Geras kaimynas – tai asmuo, kuris prižiūri kaimyno nuosavybę ir reguliariai paskambina, kad sužinotų, ar viskas tvarkoje.

Jūs taip pat galite būti geru kaimynu; svarbiausia žinoti, kas vyksta aplink jus ir būti draugišku šalia esančio asmens stebėtoju. Sudarykite draugų sistemą su savo bendraamžiais, kad kasdien galėtumėte patikrinti vienas kitą. Taip pat galite dalyvauti „Community Alert“ arba „Neighbourhood Watch“ programoje, jei tokia siūloma jūsų rajone. Vykdamas šias programas, galima gauti lėšų įvairioms vyresniems asmenims skirtoms apsaugos sistemoms. Daugiau informacijos apie galimybę dalyvauti programose jums suteiks vietos gardos nuovada arba gardos nusikaltimų prevencijos pareigūnas.

Kai jūsų nėra namie

- Stenkitės nekelti vieni, jei įmanoma. Vykite su šeima, draugais ir kaimynais.
- Jei keliaujate automobiliu, užrakinkite visas duris. Būkite budrus, kai statote automobilį ir įlipdami ar išlipdami iš jo.
- Viešajame transporte sėskite kiek įmanoma arčiau vairuotojo arba išėjimo.
- Turėkite minimalią grynųjų pinigų sumą. Neškitės tik kreditines arba debetines korteles, kurių jums reikės.
- Pinigines laikykite nematomoje vietoje. Rankines ir krepšius laikykite arti kūno, ne tabaluojančius ant dirželių.
- Venkite vaikščioti naktį. Jei būtina, patartina pasikviesti draugą, eiti gerai apšviestomis gatvėmis ir kiek įmanoma arčiau kelkraščio.

Sukčiavimas

Saugokitės sukčių. Nepasiduokite pagundai, jei skamba per daug gerai, kad būtų tiesa.

- Bendrai nesuteikite asmeninės informacijos telefonu, išskyrus tuos atvejus, kai žinote, su kuo kalbate. Tai galioja ir bendravimui internete.
- Niekam neatskleiskite savo kreditinių ar debetinių kortelių, banko sąskaitų, socialinių pašalpių numerių ir t. t. telefonu.
- Nepalikite senų ir nereikalingų finansinių ataskaitų. Tinkamai jas sunaikinkite.

- Saugokitės apsimitėlių prekiautojų, skambinančių į jūsų duris ir sakančių, kad reikia suremontuoti jūsų stogą arba jūsų stogo vamzdžiai užsikimšę ir reikia juos išvalyti arba nukirsti medžius ir t. t.

Smurtas prieš vyresnius asmenis

Smurtas prieš vyresnius asmenis gali būti:

- psichinis;
- psichologinis;
- finansinis;
- materialinis;
- seksualinis;
- aplaidumas (aktyvus ar pasyvus).

Daugeliu atveju auka gali patirti daugiau nei vienos rūšies smurtą.

Kiekvienas turi teisę nepatirti smurto ir aplaidumo. Jei manote, kad esate smurto prieš vyresnius asmenis auka arba įtariate, kad kažkas gali būti smurto prieš vyresnius asmenis auka, praneškite apie tai atitinkamoms institucijoms.

Išvada:

Laikydami šiame lankstinuke pateiktų patarimų padėsite sau netapti nusikaltimo auka. Jūsų vietos gardos nusikaltimų prevencijos pareigūnas taip pat gali padėti šiuo klausimu.

Jei jums gresia fizinis susidorojimas, nesipriešinkite. Stenkitės išlikti ramūs ir, jei įmanoma, stenkitės įsidėmėti nusikaltėlių.

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugni ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

Gardos nacionalinis nusikaltimų prevencijos skyrius,

Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.

Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314

El. paštas: crime_prevention@garda.ie

Airijos policija (*An Garda Síochána*)

www.garda.ie

„Age Action Ireland“ – labdaros organizacija, skatinanti pozityvų senėjimą ir geresnes paslaugas senyvo amžiaus asmenims

www.ageaction.ie

Nacionalinė vyresnio ir senyvo amžiaus asmenų taryba (angl. *National Council on Aging & Older People*)

www.ncaop.ie

Sveikatos tarnybos administracija (angl. *Health Service Executive*)

www.hse.ie

Sveikatos ir vaikų departamentas (angl. *Department of Health & Children*)

www.dohc.ie

Socialinių ir šeimos reikalų departamentas (angl. *Dept. of Social, Family & Community Affairs*)

www.welfare.ie

An Garda Síochána

Nusikaltimų prevencijos informacinis lapas

Asmeninis saugumas

Sukčiai arba skambintojai

Sukčiąjantys prekeiviai arba skambintojai

Kai kurie žmonės reguliariai samdo nuo durų prie durų einančius prekeivius ir remonto darbuotojus. Kai kurie žmonės atlieka mažai darbo ir išrašo pernelyg dideles sąskaitas už savo paslaugas. Tai kriminalinis nusikaltimas ir yra trys įprasti būdai, kaip šie nusikaltimai vykdomi.

Tokio tipo elgesys yra pripažintas ir apibrėžtas kaip kriminalinis nusikaltimas ir vadinamas kriminaline žala, sukčiavimu ar pinigų reikalavimu grasinant. Visi jie baudžiami pagal galiojantį baudžiamąjį įstatymą ir pažeidėjai, jei pagauti, gali būti sėkmingai patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir stoti prieš teisimą. Labiausiai paplitę keturi šio nusikaltimo įvykdymo būdai:

1. Prastas darbas, perdėtai didelis įkainis arba visai neatliktas joks darbas.

Nusikaltėliai paprastai paskambina į aukos, kurią jie nustatė anksčiau, namus. Dažniausia tai būna vyresnio amžiaus ar lengvai pažeidžiamo žmogaus, kuris gyvena vienas, namai. Šią informaciją nusikaltėliai paprastai renka sekdami arba nekaltai išsiklausinėdami vietoje. Jie taip pat gali nusitaikyti asmenį, nes jiems buvo **pasisekė** anksčiau. Dažnai jie skambins prisistatydami kaip stogdengiai, stogo vamzdžių montuotojai, dažytojai ar kitų profesijų atstovai ir įtikins auką, kad reikia atlikti remontą.

Jie siūlys paslaugas leisdami suprasti, kad yra kompetentingi, o paslaugos nebrangiai kainuoja. Po to jie užlips ant stogo ar į namo palėpę ir pradės kalti, gręžti, dažyti ir t. t., kad sudarytų darbo eigos įspūdį. Baigę darbą, dažniausiai po trumpo laikotarpio, jie pareikalaus, kad būtų sumokėta grynais, dažnai grasindami ir naudodami bauginimo taktikas. Jie net gali nuvežti auką į banką paimti pinigų.

2. PVM mokesčių sukčiai

Kiti šios grupuotės nariai gali grįžti į aukos namus kitą dieną apsimesdami kaip PVM ar valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai. Jie pareikalaus pinigų už jų jau atliktą darbą.

3. Užstato apgavystės

Kai nusikaltėliai įsitikins, kad pakankamai apgavo numatytą auką, kuri jiems davė darbo, jie pradės reikalauti rankpinigių, kad galėtų nupirkti remontui reikalingų medžiagų. Gavę rankpinigius jie dingsta ir niekada negrįžta.

4. Galimybių sukčiai

Vagys pasirinks konkrečią sritį ir pasiūlys aukai tikras paslaugas. Gavę galimybę patekti į namus, jie gali apžiūrėti, kas juose yra vertinga, ką galėtų pirkti ar parduoti žemesne nei rinkos verte. Tai gali būti baldai, paveikslai ar kitos vertybės. Po to jie priverčia auką pasirašyti daikto, kurį jie įsigijo, pardavimo kvitą. Jie gali naudoti subtilias ir bauginančias taktikas versdami auką parduoti jiems tai, ko jie nori.

Ką žmonės gali daryti, kad apsisaugotų nuo aprašytų nusikaltimų?

Jei asmuo paskambina į jūsų duris siūlydamas profesionalias paslaugas:

- Pasakykite skambintojui, kad jūs niekada nesamdote specialistų, naudojančių „šaltų skambučių“ (angl. *cold calling*) techniką. Paprašykite reklaminės brošiūros ar kito dokumento

NORĖDAMI SUŽINOTI DAUGIAU INFORMACIJOS APIE TAI AR KITAIŠ NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS KLAUSIMAIS, KREIPKITĖS Į vietos GARDOS NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PAREIGŪNĄ arba apsilankykite gardos svetainėje www.garda.ie

kad galėtumėte nustatyti ir patikrinti patikimumą. Dokumente turi būti nurodyta kontaktinio asmens telefono numeris, žinomas adresas ir PVM mokėtojo registracijos numeris.

- Būkite ypatingai atsargūs, jei pardavimo dokumentuose nurodytas tik mobiliojo telefono numeris ar nepilnas adresas. Telefonų abonentų knygos gali padėti, siekiant nustatyti įmonės ar asmens patikimumą ir sąžiningumą.
- Jei įsitikinote, kad įmonė ar asmuo yra patikimi ir manote, kad jų darbas būtinas, paprašykite detalios sąskaitos už siūlomas paslaugas ir asmenų vardų, pavardžių bei nurodyti vietas, kur jie prieš tai sėkmingai dirbo.
- Niekada nepasikliaukite siūlomos informacijos tikslumu. Patys tikrinkite informaciją.
- Visada reikalaukite siūlomų paslaugų kainos apytikrio paskaičiavimo iš kitų patikimų įmonių.
- Niekada nesamdykite asmens, kuris už siūlomas paslaugas reikalauja apmokėjimo grynaisiais. Net jei įdarbinatė patikimą įmonę, visada naudokite tokį apmokėjimo būdą, kurį galima būtų atsekti.
- Niekada nepalikite svetimų žmonių, net sąžiningų darbuotojų, be priežiūros savo namuose.

Jei manote, kad tapote tokio pobūdžio nusikaltimo auka, ką turėtumėte daryti?

Niekada nesigėdinkite ir nesivaržykite kreiptis į gardą.
Padarykite tai nedelsdami.

Užsirašykite viską, ką galite prisiminti apie tai, kas įvyko, įskaitant asmenis, jų aprangą, ypatybes ar išskirtines savybes ir transporto priemones, kurias jie naudojo. Išsaugokite bet kokius dokumentus, kuriuos jie jums davė.

Asmenys, turintys vyresnio amžiaus ar lengvai pažeidžiamus kaimynus ar draugus, būkite geri kaimynai ir patarkite apie galimus sukčiavimus. Jei įtariate, kad jūsų rajone yra sukčiai ar įtartini atrodantys prekyautojai, ar tokie asmenys yra lengvai pažeidžiamo kaimyno namuose, niekada nedvejokite ir nedelsdami kreipkitės į gardą.

Tikri darbininkai neįsižeis, jei garda juos apklaus ir paprastai mielai sutinka juos.

Atminkite, jei skamba per daug gerai, kad būtų tiesa, tai dažniausiai taip ir yra!

Šiame informaciniame leidinyje esanti informacija nėra nuodugnė ar išsami.

Šiame leidinyje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip privaloma, būtina ar prieštaraujanti bet kokiems įstatymų reglamentams.

Naudingi kontaktai ir nuorodos

Gardos nacionalinis nusikaltimų prevencijos skyrius,

Garda H.Q., Harcourt Square, Dublin 2.

Tel.: (01) 6663362, Faks.: (01) 6663314

El. paštas: crime_prevention@garda.ie

Airijos policija (An Garda Síochána)

www.garda.ie

Niekada nevairuokite išgėrę alkoholio

Alkoholio poveikis vairavimui

Alkoholis sutrumpina vertinimo, regėjimo, koordinacijos ir reakcijos laiką.

Alkoholio vartojimas gali tapti rimtų vairavimo klaidų priežastimi; pavyzdžiui, jūs galite:

Važiuoti per greitai ar per lėtai.

Važiuoti neteisingoje eismo juostoje ar per žymėjimo juostas.

Ignoruoti sustojimo ženklus ar raudonas šviesas.

Netinkamai lenkti.

Istatymas

Airijoje didžiausias leistinas alkoholio lygis kraujyje vairuotojams yra 80 mg / 100 ml kraujo.

Draudžiama vairuoti, bandyti vairuoti ar būti atsakingam už transporto priemonę Airijoje, jei negalite tinkamai kontroliuoti transporto priemonės dėl alkoholio ar narkotikų vartojimo.

Atminkite, kiekvienam alkoholio vienetui pasišalinti iš vidutinio asmens organizmo užtrunka 1 val.; 1 vienetas – pusė bokalo alaus, stikliukas stipraus alkoholinio gėrimo ar nedidelė taurė vyno.

Garda Síochána (Airijos policija) vykdo atsitiktinius vairuotojų kvėpavimo testus įvairiu paros metu – jūs esate įspėtas apie tai!

Visada užsisekite saugos diržus

Pagal įstatymą, visi asmenys, esantys transporto priemonėje, privalo užsisėgti saugos diržus. Vairuotojas privalo užtikrinti, kad jaunesni kaip 17 m. amžiaus asmenys užsisėgtų saugos diržą.

Vaikai turi būti vežami tinkamose vaikiškose kėdutėse.

Saugos diržai išsaugo gyvybes

Nuovargis

Manoma, kad nuovargis yra 1 iš 5 mirtino susidūrimo Airijoje priežasčių.

Neignorуйте nuovargio.

Jei jaučiatės pavargęs, sustokite ir padarykite pertrauką; 15–20 min. snūstelėjimas gali padėti.

Jei planuojate ilgą kelionę, gerai išsimiegokite prieš ją pradėdami.

Venkite alkoholio ar vaistų, kurie gali sukelti mieguistumą.

Apsvarstykite, ar galite pasidalinti vairavimu su kitu asmeniu.

Mobilieji telefonai

Draudžiama rankoje laikyti mobilųjį telefoną vairavimo metu.

Būkite atidūs, kai vairavimo metu naudojate kitus elektroninius prietaisus; bet koks dėmesio atitraukimas nuo kelio gali būti pavojingas.

Jūsų transporto priemonė

Reguliariai:

Patikrinkite oro slėgį ir protektoriaus gylį padangose.

Patikrinkite tepalų, vandens ir kitų skysčių lygius.

Patikrinkite, ar nėra įpjovimų ar pažeidimų.

Patikrinkite visas lempas ir indikatorius.

Laikykite priekinį stiklą švarų. Ant jo neturi būti jokių objektų, kurie galėtų užstoti jums vaizdą.

Papildykite priekinio stiklo valiklį.

Patikrinkite ir įsitikinkite, kad garso signalas veikia.

Rekomenduojamais periodais patikrinkite savo transporto priemonės techninę būklę.

Oras

Kai matomumas prastas, įjunkite artimašias šviesas, kad matytumėte ir būtumėte matomi.

Pablogėjus oro sąlygoms, sumažinkite greitį.

Priešrūkinius žibintus naudokite tik tada, kai pakyla rūkas ar sniega; nepamirškite jų išjungti, kai oro sąlygos pagerėja.

Kai keliai snieguoti ar aptraukti ledu arba stipriai lyja, nepamirškite sumažinti greitį ir padidinti atstumą iki priešais jus esančios transporto priemonės, kad turėtumėte daugiau laiko stabdymui.

Nuobaudos

Jei vairuotojas sukaupia 12 nuobaudos taškų per 3 metų laikotarpį, jis automatiškai praranda savo vairuotojo pažymėjimą 6 mėnesiams. Nuobaudos taškai gali būti skiriami už įvairius pažeidimus, įskaitant šiuos: greičio viršijimas, saugos diržo neužsisėgimas, nerūpestingas vairavimas, raudonų šviesų pažeidimas, sustojimo / pirmenybės teikimo ženklų nesilaikymas. Pilną sąrašą galite rasti www.penaltypoints.ie.

Pažeidžiami kelių eismo dalyviai

Pėstieji

Dėvėkite ryškių spalvų drabužius, kai einate tamsiu paros metu; taip pat galite nešti žibintuvą. Kelių pereinami tik per pėsčiųjų perėjas, kai tai įmanoma. Kai nėra pėsčiųjų tako, eikite priešais eismą (dešinėje pusėje). Neikite per kelią, kai šalia yra sunkiasvorė krovininė transporto priemonė. Nestovėkite šalia pėsčiųjų tako krašto, kai sunkiasvorė krovininė transporto priemonė daro posūkį. Prieš pereinami kelią, sustokite, apsidairykite ir įsiklausykite.

Dviratininkai

Matykite ir būkite matomi. Dėvėkite ryškių spalvų drabužius ir (arba) fluorescentinę liemenę, diržą ar striukę. Visada užsidėkite šalną. Tamsiu paros metu priekyje privalote turėti šviečiantį baltos šviesos žibintą, o užpakalyje – raudonos šviesos žibintą. Taip pat privalote įtaisyti užpakalinį raudoną reflektorių. Niekada nevažiuokite dviračiu šalia sunkiasvorės krovininės transporto priemonės, o ypač artėdami prie sankryžos. Laikykitės kelių eismo taisyklių, o ypač raudonų šviesoforų ir sustojimo ženklų. Jei kelyje yra dviračių juosta, privalote važiuoti ja.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai

Motociklai sudaro apie 1,5 % visų transporto priemonių Airijoje, bet yra susiję su 12 % nelaimingų atsitikimų.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai PRIVALO užsidėti patvirtintą šalną.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai turėtų pasirūpinti savo matomumu (dėvėti ryškių spalvų šviesą atspindinčius ar gero matomumo drabužius ir važiuodami įsijungti priešakines šviesas) bet kuriuo metu.

Motociklininkai / užpakalinės sėdynės keleiviai turėtų dėvėti apsauginius drabužius dėl savo saugumo.

Motociklininkai turėtų suprasti, kad yra lengvai pažeidžiami ir važiuoti atitinkamai.

Motociklininkai turėtų reguliariai tikrinti savo motociklus, o ypač stabdžius, padangas (protektoriaus gylį ir slėgį), šviesas, garso signalą.